

REFERAT Udvalg for regional udvikling d. 05-02-2026

Mødedato Torsdag d. 05. februar 2026 kl. 09:00

Mødested Konference 1, Regionshuset Viborg

Indholdsfortegnelse

Introduktion til uddannelsesområdet #.....	3
Procesplan for ny uddannelsespolitik.....	5
Introduktion til kollektiv trafik og mobilitet #.....	7
Indsatsplan for jordforurening 2026.....	9
Udvalgets årshjul for 2026 - forslag til emner og besøg #.....	11
Gensidig orientering #.....	12
Underskriftsark #.....	13

Punkt 1: Introduktion til uddannelsesområdet

1-01-76-4-25

Sagsfremstilling

Der gives en introduktion til regionens arbejde med uddannelsesområdet herunder proces for fastsættelse af kapacitet på gymnasieområdet samt proces for den nye erhvervs- og professionsrettede gymnasieuddannelse (EPX).

Regionens arbejde med uddannelse

Region Midtjylland skal sikre, at der er et bredt udbud af uddannelser i hele regionen. Det gælder ungdomsuddannelser, hvor det er regionens opgave at sikre et sammenhængende, tilstrækkeligt og varieret uddannelsesstilbud til unge i hele regionen.

Det betyder blandt andet, at regionen tager stilling til ansøgninger fra uddannelsesinstitutioner, der ønsker at oprette eller lukke ungdomsuddannelser. Regionen har tilsvarende et koordinerende ansvar for almene voksenuddannelser (almen voksenuddannelse, forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning).

Regionen arbejder yderligere med indsatser, der skal styrke uddannelsesområdet og håndtere nogle af de udfordringer, der er på uddannelsesområdet. Målet er at få flere til at vælge en erhvervsuddannelse, få flere til at vælge fremmedsprog og styrke borgernes basale kompetencer, som f.eks. læsning, skrivning og regning.

Fastsættelse af kapacitet på gymnasieområdet

Regionsrådet har desuden ansvar for at sikre en effektiv fordeling af elever på gymnasieområdet (stx, hhx, htx, hf og pre-IB) samt at fastsætte, hvor mange elever hvert gymnasium maksimalt må optage. Det kaldes kapaciteten.

Fastsættelse af kapacitet på gymnasieområdet

Børne- og undervisningsministeriet fastsætter først, hvor mange elever der samlet set forventes at søge gymnasiet og pre-IB på landsplan og i hver af de fem regioner opdelt på de fire gymnasiale uddannelser og pre-IB. Denne ramme svarer til det forventede antal ansøgere til det kommende skoleår.

Regionsrådet beslutter herefter kapaciteten på de enkelte uddannelser på baggrund af rammen og i dialog med de enkelte gymnasier. Fastsættelsen af kapacitet er opdelt i to trin: Først fastsættes en foreløbig kapacitet og derefter fastsættes den endelige kapacitet.

Tidsplanen for processen er:

- Børne- og undervisningsministeriet melder rammen den foreløbige kapacitet ud den 1. september.
- Ministeriet op- eller nedjustere kapacitetsrammen efter den 1. marts, når det faktiske ansøgertal er kendt.
- Regionsrådet skal senest hvert år den 1. januar fastsætte den foreløbige kapacitet og senest den 1. maj fastsætte den endelige kapacitet.

Fordeling af elever på gymnasieområdet

Regionerne har også ansvaret for selve fordelingen af elever. Det betyder blandt andet, at regionen fordeler elever, hvis et gymnasium får flere ansøgere, end de har plads til. Regionerne fordeler også de elever, som ikke automatisk bliver fordelt (ufordelte elever) samt de elever, der søger efter tilmeldingsfristen (eftertilmeldere).

Regionen behandler afslutningsvis klager fra de elever, der er utilfredse med den plads, de har fået tildelt.

Proces for den nye EPX-uddannelse

Etablering af den nye erhvervs- og professionsrettede gymnasieuddannelse (epx) betyder, at uddannelses- og institutionslandskabet skal tilpasses. Det indebærer, at nogle eksisterende uddannelser bliver lagt sammen, og at andre bliver opdelt. Der skal samtidig tages stilling til, hvor epx, gymnasiale enkeltfag og almene voksenuddannelser fremover skal udbydes.

Børne- og Undervisningsministeriet har oprettet et epx-sekretariat i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, der får til opgave at koordinere omlægningen på landsplan.

Regionerne forventes at få en væsentlig rolle i at understøtte og facilitere de lokale processer. Det kan blandt andet ske ved afholdelse af møder i udvalgte geografiske områder samt dialog med de enkelte uddannelsesinstitutioner, hvis der opstår behov herfor.

Børne- og Undervisningsministeriet udpeger endvidere en opmand, som kan bidrage til at finde løsninger ved eventuelle lokale uenigheder. Den endelige afklaring af regionernes rolle forventes meldt ud af ministeriet primo 2026.

Selve omlægningen af uddannelser og institutioner forventes gennemført i perioden fra 2026 til medio 2027. Regionerne forventes herefter at skulle udarbejde anbefaling om den endelige placering af udbuddene, som sendes til behandling i ministeriet.

Børne- og Undervisningsministeriet træffer endelig afgørelse i perioden 2027-2028. Der følger derefter en overgangsperiode, hvor institutionerne skal indrette sig efter beslutningen. De første elever forventes at kunne starte på epx i august 2030.

Drøftelse af indsatser og udfordringer på uddannelsesområdet

Der lægges på mødet op til en drøftelse af indsatser og udfordringer på uddannelsesområdet, herunder hvad udvalget gerne vil vide mere om og arbejde videre med.

Kontorchef Henrik Lodberg og teamleder Ruth Strøm deltager i drøftelsen.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling fik en introduktion til regionens arbejde med uddannelsesområdet herunder proces for fastsættelse af kapacitet på gymnasieområdet samt proces for den nye erhvervs- og professionsrettede gymnasieuddannelse (EPX).

Punkt 2: Procesplan for ny uddannelsespolitik

1-31-76-8-25

Resume

Region Midtjylland skal have en ny uddannelsespolitik i 2026. Politikken danner rammen for, hvordan regionens indsatser på uddannelsesområdet prioriteres, ligesom den sætter mål for, hvordan udfordringerne på uddannelsesområdet skal håndteres.

Der gives med sagen et indblik i nogle af de udfordringer, der er på uddannelsesområdet, samt et forslag til en proces for udarbejdelsen af uddannelsespolitikken i 2026.

Der lægges bl.a. op til at afholde dialogmøder og workshops i foråret 2026, hvor en række aktører på uddannelsesområdet og elever inviteres og inddrages. Det foreslås, at udvalg for regional udvikling er vært for møderne.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at forslag til proces for ny uddannelsespolitik godkendes.

Sagsfremstilling

Region Midtjylland udarbejder en uddannelsespolitik, som skal sætte mål og rammer for, hvordan udfordringerne på uddannelsesområdet skal håndteres. Politikken danner desuden rammen for, hvordan regionens indsatser skal prioriteres i den kommende periode.

Udfordringer på uddannelsesområdet

På landsplan vil der være 35.000 færre unge frem mod 2032, heraf 8.000 færre unge i regionen. De faldende ungdomsårgange betyder, at især uddannelsesinstitutioner uden for de større byer risikerer at have for få elever til at sikre et både fagligt, socialt og økonomisk bæredygtigt udbud i fremtiden.

Der skal blandt andet på den baggrund oprettes en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse (EPX), som blandt andet skal bidrage til at sikre en bred geografisk uddannelsesdækning.

Det betyder store ændringer for regionens uddannelsesinstitutioner. Nogle uddannelsesinstitutioner skal fremover lægges sammen eller opdeles, og der forventes ændringer i, hvor visse ungdoms- og voksenuddannelser bliver udbudt.

Ungdomsuddannelserne står derudover fortsat med kendte udfordringer i forhold til, at:

- få flere unge til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse
- få flere unge til at vælge fremmedsprog
- få flere unge samt mere diversitet i gruppen af unge, der vælger en STEM-uddannelse (Science, Technology, Engineering og Mathematics), en velfærdsuddannelse mv.

Disse udfordringer kan bl.a. adresseres i en ny uddannelsespolitik.

Forslag til proces for ny uddannelsespolitik

Det er vigtigt at få flest mulige perspektiver ind i en ny uddannelsespolitik. Der lægges derfor op til at afholde en række workshops, dialogmøder og fokusgruppeinterviews i foråret 2026.

Det foreslås, at udvalg for regional udvikling er vært for møderne og inviterer en række aktører på uddannelsesområdet til at komme med input til uddannelsespolitikken.

Repræsentanter for hele uddannelsesområdet, gymnasiesamarbejdet, arbejdsmarkedet, organisationer samt elever fra ungdomsuddannelser skal i foråret inddrages og belyse centrale behov, udfordringer, hovedprioriteringer og mulige løsninger set fra deres respektive områder.

Der er planlagt to workshops i marts 2026 samt fire dialogmøder med elever fra ungdomsuddannelser i perioden fra april til maj. Der afholdes dertil møder med Gymnasiesamarbejdet i Midtjylland og Rådet for Fremtidens Kompetencer. Der kan læses mere herom i forslag til proces for ny uddannelsespolitik, som er vedlagt som bilag.

Gymnasiesamarbejdet består af repræsentanter fra regionsrådet og alle offentlige gymnasier i Midtjylland. Samarbejdet skal rådgive regionsrådet om den samlede indsats på uddannelsesområdet.

Rådet for Fremtidens Kompetencer er et bredt sammensat råd af repræsentanter fra uddannelse, erhvervsliv og kommuner, der har til formål at skabe nye sammenhænge inden for uddannelses- og beskæftigelsesområdet på tværs af aktører, brancher og uddannelseskæderne.

Forslag til ny uddannelsespolitik behandles politisk i efteråret 2026.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget, at forslag til proces for ny uddannelsespolitik godkendes.

Bilag

Procesplan for ny uddannelsespolitik

Punkt 3: Introduktion til kollektiv trafik og mobilitet

1-30-75-4-21

Sagsfremstilling

Der gives en introduktion til regionens arbejde med kollektiv trafik og mobilitet samt de udfordringer på området, der skal håndteres og prioriteres i den kommende periode.

Organisering af arbejdet med kollektiv trafik og mobilitet i regionen

Region Midtjylland har ansvaret for at bestille og betale for:

- Regionale busser (ruter til passagerer, der rejser gennem flere kommuner)
- Togdriften på strækningerne Thyborøn-Lemvig-Vemb og Holstebro-Skjern
- Den regionale kørsel på Aarhus Letbane
- Sygetransport til og fra hospitalerne (denne del belyses ikke nærmere her, da den ikke er en del udvalgets ressortområde)

Regionsrådet fastlægger og finansierer serviceniveauet for drift af den regionale trafik, som herefter bestilles hos trafikskabet Midttrafik. Region Midtjylland ejer Midttrafik sammen med kommunerne.

Midttrafik udarbejder køreplaner og ruter ud fra regionens ønsker om serviceniveau og indgår aftaler med operatører, som varetager driften og kørsel af hhv. regionale busser, tog og letbane. Midttrafik har også til opgave at fastsætte takster, salg af billetter og kommunikation til borgere og brugerne af den kollektive trafik. Midttrafiks operatører er eksterne busoperatører, Midtjyske Jernbaner og Aarhus Letbane.

Regionen finansierer halvdelen af Aarhus Letbane, som regionen ejer 50/50 sammen med Aarhus Kommune.

Region Midtjylland finansierer privatbanen Lemvig (Thyborøn-Lemvig-Vemb) og togstrækningen Holstebro-Skjern. Strækninger driftes af Midtjyske Jernbaner, hvor Midttrafik er hovedaktionær.

Kommunerne har ansvaret for den lokale bustrafik, handicapkørsel og den åbne flextrafik.

Øget fokus på bæredygtig mobilitet i regionen

Region Midtjylland arbejder for, at det skal være let at transportere sig regionalt (gennem mere end én kommune) på en bæredygtig måde, når midtjyder skal til uddannelse, arbejde og fritidsaktiviteter.

Regionen har de seneste fire år øget sit fokus på grøn omstilling af regionale busser. Hele 70 % af de regionale busruter kører med bæredygtige drivmidler ved udgangen af 2026, mens de resterende forventes at være omstillede senest i 2030. Der køres med batteritog på de vestjyske togstrækninger, og Aarhus Letbane kører på el.

Regionen har derudover øget fokus på at understøtte midtjyderne i endnu mere bæredygtig transport som f.eks. cykel og samkørsel.

Kommende udfordringer på området

Region Midtjylland står over for en række udfordringer på området for kollektiv trafik og mobilitet, som skal håndteres og prioriteres i den kommende periode.

Massivt investeringsbehov på Lemvigbanen

Økonomien i den regionale kollektive trafik er aktuelt i balance. Det er et resultat af politiske tilpasninger i de senere år. Der var i den seneste tilpasningsplan fra 2022 fokus på, at regionale ruter understøtter transport af uddannelsessøgende, mobilitet i landdistrikterne og mulighed for alternative mobilitetsløsninger.

Der forventes dog et massivt investeringsbehov på Lemvigbanen på minimum 900 mio. kr. fra 2027. Der er igangsat analyser heraf, som forelægges for udvalget i hhv. foråret 2026 og efteråret 2026.

Transformation af den kollektive trafik og mobilitet

Den regionale kollektive trafik og mobilitet skal transformeres, hvis andelen af brugere af den kollektive trafik skal fastholdes og øges. Det er en forudsætning for at opretholde et velfungerende og kollektivt hovednet. En måde at gøre det på er at gøre det muligt for brugerne at kombinere kollektive og individuelle mobilitetsformer (tog, bus, delecycel, samkørsel, løbehjul etc.) på rejsen fra A til B.

Regionen har sammen med forskellige målgrupper testet forskellige mobilitetstiltag og -indsatser, som f.eks. delecycler, samkørsel og kampagner. Der er nu behov for en strategisk prioritering om, hvilke tiltag og indsatser der skal prioriteres og skaleres fremadrettet. Forslag hertil drøftes i udvalget i 2026.

Drøftelse af området for kollektiv trafik og mobilitet i udvalget

Der lægges på baggrund af introduktionen op til, at udvalget drøfter indsatser og udfordringer på området for kollektiv trafik og mobilitet, herunder hvad udvalget gerne vil vide mere om og arbejde videre med.

Kontorchef Jane Baad Jensen, vicekontorchef Simon Frost og teamleder Lene Bek Jørgensen deltager i drøftelsen.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling fik en introduktion til regionens arbejde med kollektiv trafik og mobilitet samt de udfordringer på området, der skal håndteres og prioriteres i den kommende periode.

En del af punkt 6, Gensidig orientering, blev behandlet i forlængelse af dette punkt. Der blev orienteret om følgende:

- Rute 100, herunder Midttrafiks overvejelser om optimering af ruten og regionens styringsmodel med Midttrafik.
- Hændelsen vedr. rute 123.
- Henvendelse vedr. Struer/Vejle banen.

Punkt 4: Indsatsplan for jordforurening 2026

1-34-71-7-25

Resume

Regionsrådet udarbejder hvert år en plan for indsatsen, som beskriver de prioriterede indsatsområder og aktiviteter, der planlægges gennemført. Indsatsplanen for 2026 præsenterer, hvordan regionen vil fortsætte indsatsen for at beskytte grundvand mod forurening og for at skabe tryghed for borgere, der bor på forurenede grunde.

Indstilling Direktionen indstiller,

at indsatsplan for jordforurening 2026 godkendes.

Sagsfremstilling

Der er ca. 3.100 forurenede grunde i Region Midtjylland, mens 4.600 grunde vurderes som muligt forurenede. Forureningen stammer typisk fra virksomheders håndtering af forskellige typer af kemikalier. Forurening af jord og grundvand kan være til skade for miljøet og menneskers sundhed. Kortlægning, undersøgelse og afværge (i form af oprensning og afskærmning) af jordforurening er derfor et vigtigt regionalt fokusområde.

Indsatsplanen for jordforurening 2026 er udarbejdet på baggrund af strategi for jordforurening, som sætter rammerne for prioriteringen af indsatsen i de kommende år.

Indsatsplan 2026 beskriver, hvordan regionen fortsat vil prioritere indsatsen for at beskytte grundvandet mod forurening og for at skabe tryghed for borgere, der bor på forurenede grunde. Det sker via en prioritering af nedenstående aktiviteter, som planlægges gennemført i 2026.

Aktiviteterne har været i høring hos kommunerne i efteråret 2025 med henblik på at drøfte eventuelle ønsker til undersøgelses- og afværgeaktiviteter. Høringen har ikke givet anledning til ændringer i aktiviteter.

Indledende og videregående forureningsundersøgelser

Regionen forventer i 2026 at udføre ca. 190 indledende forureningsundersøgelser samt videregående forureningsundersøgelser på ca. 58 forurenede grunde.

De indledende forureningsundersøgelser er med til at afgøre, hvorvidt der er en forurening til stede eller ej, mens de videregående forureningsundersøgelser afklarer, om forureningen udgør så stor en risiko, at der skal igangsættes afværgeaktiviteter. Det endelige antal af forureningsundersøgelser i 2026 afhænger af undersøgelsesernes omfang.

Afværge, drift og overvågning

Regionen vil i 2026 arbejde med afværgeprojekter på 25 forurenede grunde. Afværge er f.eks. oprensning eller sikring mod forurening over for grundvand eller boliger.

Regionen vil desuden videreføre en længerevarende drifts- og overvågningsindsats på 62 forurenede grunde, hvor der tidligere har været eller p.t. er aktive afværgeindsatser. De 62 grunde er fordelt med 44 med boligindsats og 24 med grundvandsindsats (enkelte er med indsats på begge områder). Formålet med indsatsen er at sikre, at forureningen ikke spreder sig u hensigtsmæssigt og dermed truer henholdsvis boliger eller grundvand.

PFAS-forurening

Regionen fastholder fokus på PFAS-området i 2026. Indsatsen omfatter kortlægning og undersøgelser samt vidensopbygning og revurdering af ældre sager i forhold til de skærpede kvalitetskrav for PFAS.

Der er i den nationale PFAS-handleplan afsat 100 mio. kr. over tre år (2025-2027) til regionernes indsats med oprensning af PFAS-punktkilder. Region Midtjylland er blevet tildelt ca. 16 mio. kr., som skal bruges på at styrke regionens igangværende indsats på den tidligere Søballe Losseplads, som er regionens største PFAS-forurening.

Generationsforureningerne

Region Midtjylland vil fortsat i 2026 have fokus på arbejdet med håndteringen af generationsforureningerne på Harboøre Tange (Høfde 42, Cheminovas gamle fabriksgrund og Cheminovas nuværende fabriksgrund). Generationsforureninger er jordforureningssager, der koster mere end 50 mio. kr. at undersøge og oprense.

Udbudsprocessen for oprensningen af kemikaliedepotet ved Høfde 42 blev afsluttet i 2024, og regionen underskrev kontrakt med Arkil A/S. Processen med indhentning af myndighedstilladelser sker i samarbejde med Arkil A/S, regionernes bygherrerådgiver og de relevante miljømyndigheder. Myndighedsprocessen afsluttes tidligst i foråret 2027, hvorefter oprensningen forventes at kunne påbegyndes.

Regionen forventer i 2026 at gennemføre projektet med indspunsning af forureningen på Cheminovas gamle fabriksgrund. Myndighedstilladelserne til projektet faldt på plads i 2025. Regionen gennemfører derfor et entrepriseudbud med henblik på kontraktunderskrivelse i første halvår 2026. Selve indspunsningen af forureningen skal ske i efteråret 2026.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at indsatsplan for jordforurening 2026 godkendes.

Majbritt Birkholm var forhindret i at deltage i sagens behandling.

Tidligere politisk behandling

Strategi for jordforurening blev vedtaget af regionsrådet den 25. juni 2025.

Bilag

Indsatsplan 2026

Punkt 5: Udvalgets årshjul for 2026 - forslag til emner og besøg #

1-00-22-25

Resume

Udvalget har godkendt forslag til mødeplan for udvalg for regional udviklings ordinære møder i 2026 samt det ekstraordinære møde den 14. april 2026. Der vil som fast punkt på de kommende dagsordener være et forslag til foreløbigt årshjul, som indeholder forslag til emner og besøgssteder.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at forslag til emner og årshjul drøftes.

Sagsfremstilling

Udvalget vedtog på sit møde den 9. januar 2026 mødeplanen for udvalgets ordinære møder i 2026 samt det ekstraordinære møde den 14. april 2026 og drøftede i den forbindelse ønske om temadrøftelser og besøg mm. i 2026.

Udgangspunktet er, at udvalgets møder afholdes i regionshuset i Viborg. Efter aftale i udvalget kan møder afholdes i andre regionshuse eller i forbindelse med besøg hos samarbejdspartnere, interessenter eller lignende.

På mødet den 5. februar fremlægges forslag til årshjul for temaer, emner og besøg for kommende mødesteder med henblik på drøftelse i udvalget.

Årshjulet vil løbende blive opdateret med angivelse af mødesteder og temaer på møderne med udgangspunkt i udvalgets ønsker til temaer på de kommende møder.

Årshjulet er vedlagt som bilag og opdateres løbende.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling drøftede forslag til emner og årshjul.

Det blev aftalt, at udvalgsmødet den 11. august rykkes til den 12. august kl. 8.30-11.30.

Udvalget ønskede at drøfte budget 2027 i maj/juni.

Majbritt Birkholm var forhindret i at deltage i sagens behandling.

Bilag

Forslag årshjul 2026

Punkt 6: Gensidig orientering #

1-00-22-25

Sagsfremstilling

Gensidig orientering for udvalgets medlemmer.

Orientering om rute 100

Der orienteres på mødet kort om rute 100 (Odder-Aarhus-Hornslet), herunder om Midttrafiks overvejelser om optimering af ruten og regionens styringsmodel med Midttrafik.

Orienteringen tager afsæt i det vedlagte notat.

Beslutning

Der blev orienteret om følgende:

- Råstofindvinding i en kommune i et område, hvor der ligger et våbendepot.

Majbritt Birkholm var forhindret i at deltage i sagens behandling.

Bilag

Notat om rute 100

Punkt 7: Underskriftsark #

1-00-2-25

Sagsfremstilling

Udvalg for regional udvikling skal godkende beslutningsprotokollen.

For at godkende beslutningsprotokollen skal hvert medlem underskrive elektronisk i First Agenda ved at trykke på "Godkend".

Medlemmer af udvalg for regional udvikling:

Per Møller Jensen (A), Vivi Altenburg (Æ), Bent Graversen (V), Jakob Fuglsang Andersen (F), Majbritt Birkholm (O), Michael Maaløe (A) og Philip Vivet (B).

Beslutning

Underskriftsarket er journaliseret på sagen.

Punkterne blev behandlet i følgende rækkefølge: 1, 2, 3 (herunder 6 delvis), 4, 6 resten, 5, 7.

Alle var mødt. Majbritt Birkholm forlod mødet kl. 11.57 efter behandlingen af punkt 3.

Mødet blev hævet kl. 12.26.